

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput quintum. De Petri Martyris & Bernardi Schini apostasia, vita &
morte.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

subdixerunt. Apud hos vero religio vtraque in usu est. Quidam enim etiamnum in antiqua persistunt religione, alij vero Zuinglij delicia amplexi sunt, partim à ministris quos Tigurini ipsi submiserunt, partim à suæ nationis hominibus, ad Lutheranas, aut Calvinianas Academias ablegatis, ac domum cum noua doctrina reuersis, persuasi. Quamuis autem eandem, quam Tigurini fidei formulam profiteantur, non tamen disciplinam Ecclesiasticam obseruant. In eo vero illis prudentiores aliquo modo videntur, quod quendam veluti summum habent Pontificem. Sic enim merito appellari potest is penes quem ceteros Prædicantes eligendi atque abdicandi seu deponendi, officia diltribuendi, & vitia seu crimina suo arbitratu puniendi ac corrigendi est potestas. Et hoc quidem officio ille quoad viuit fungitur; mortuo vero statim alius surrogatur. Vulgo Minister Synodalis nominatur. Ad Rhætos pertinet vallis Bartholina, qua vix in Europa reperitur altera amœnior fertiliorve eo tantum nomine infelix quod hæresis etiam sit infecta: quamuis paucis ab hinc annis magnum illa ibi ac ferè lethale vulnus acceperit, sex viris è nobili Parauicinorum familia simul ad Catholicam fidem conuersis, quorum exemplum non parua populi multitudo sequuta fuit. Audiui ego quendam noui Euangelij in Gallia (quamuis Gallus non esset) Ministrum, Franciscanæ postea familiæ adscriptum, narrantem, se quem anno M. D. XCII. ad Rhætos peruenisset, à Pontifice ipsorum seu synodali Ministro, Marco nomine, in valle Aegidina domicilium habente veniam conciones publice ad populum habendi petiisse, ac facile impetrasse. Reperisse vero se ibi complures Italos è religiosorum Conuentibus profugos, Prædicantium munere fungentes, qui omnes cum vxoribus, liberis ac tota familia nihil habuerint, vnde viuerent, quam tenuè quo vel ad conciones habendas, vel scholas regendas conducterant, stipendium. Hic vero de quo loquor, conscientia aculeis, eo quod schismate irretitum se animaduertenter, agiturus, vt quietem reperiret, omnes fere Christiani orbis prouincias peragravit, cum doctissimis cuiuscumque religionis viris colloquutus. Quanto vero plures conuenit, tanto magis in erroris ac damnationis via se esse cognouit. Ad Rhætos ergo tandem profectus, ad ministerium, eo quod Italicæ linguæ peritus esset, receptus fuit. Id dum esset, paullatim collegis quibusdam animi sui dubia, sed obscure, propone-

re cepit. Deprehendit vero plebsque omnes eisdem scrupulis vgeri; sed vel pœnæ metu, vel vxorum ac liberorum amore, ne scilicet ipsis ad monasteria remissis, illis tamquam illegitime vel nuptis vel natis infamia inureretur, detineri. Miseros! apud quos plus Mundi quam Dei potest amor, & quibus maior corporis est, quam animæ cura. Eousque vero hæc res processit, vt septem ministri chirographis & sigillis suis promiserint, se hæresin relicturos, modo ille à summo Pontifice veniam, & in Gallia vitæ sustentandæ (in Italiam enim commissi criminis pudor redire eos vetabat) præsidia impetraret. Et hic quidem anno Iubilæo M. D. C. Romam profectus, Clementem VIII. Pontificem, & Cardinalem Borromæum, sancti illius & venerabilis Mediolanensis quondam Archiepiscopi nepotem, satis fauentes habuit; verum Cardinales inquisitionis præfides censuerunt, nequaquam prius absolutionem eis impertiendam, quam Romæ ad causam dicendam comparuissent. Vt enim Ecclesia portas nemini occludit, ita eadem in ijs aperiendis fatua festinatione non vult vti. Ex quo factum est, vt moræ ille pertæsus, in Galliam concesserit, ac Franciscani ordinis monasterio sese incluserit. O quam multi passim reperiuntur, qui iuuentæ calore ex monasterijs profugientes, vbi deinde ad sese redierint, nihil magis in votis habent quam cum Ecclesia reconcilari, modo ne secundum legum rigorem in eos ageretur. At quæ tales arundines sunt fulcra & columnæ Ecclesiarum Reformatarum, & quidem potissima, per Regiones hæc. nam qui à pueris hæresin docti sunt & minus fere scientiæ habent, & multo minus in dicendo vigoris, si cum his componantur, qui fugitiuorum more Catholicæ Ecclesiæ castra deseruerunt, vti hodieque in Hollandia apparet.

DE PETRI MARTYRIS ET BERNARDI OCHINI APOSTASIA, VITA, & MORTE.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

- I. De Henrico Bullingero Zuinglij successore.
- II. De Petro Vermilio, qui Martyr postea dici voluit.
- III. De Neapolitana Ecclesia inuisibili.
- IV. De Bernardo Ochino.

Ff 2

V. P. M. Ar-

V. P. Martyr in Angliam proficiscitur.

VI. Mortua uxore, qua Monacha fuerat, aliam ducit, & moritur.

I. **A**D novitiam Tigurinorū Ecclesiam, Zu-
nglij morte pastore viduatam, vocatus fuit,
per Laicos homines Henricus Bullingerus, qui à
Zuinglio quasi missus, sex aut septem annis iam
per vicos passim & pagos novum Evangelium
prædicaverat, tanta cum existimatione, ut inter
omnes eius sectæ concionatores præstantissimus
haberetur. Is vero quadraginta tribus annis, qui-
bus Tigurina ecclesia præfuit, usus fuit imprimis
opera hominis omnium qui nostro tempore Ca-
tholicæ Ecclesiæ sese subdixerunt, subtilissimi at-
que ingeniosissimi, qui nemini quam ipsi Calvino,
etiam aliorum iudicio, cedebat; Martyr vel arro-
ganti, vel despicabili titulo insigniri voluit. Apud
Germanos enim alterutro modo usurpatur, ut &
SS. Testium Christi, maxime qui sanguinem suum
in confessione fuderunt, denotet nomen Deo-
rum, & eorum qui ægre suis in negotijs eluctan-
tur, & cum miserijs conflictantur, quam ego no-
tionem ei viro competere & competisse, nihil
dubito, qui enim Apostata melius esse queat?
Porro Bullingerus vivere desijt an. M.D.LXXV.
ætatis septuagesimo primo: quem Beza poetica
adulatione, non vera descriptione, ita depingit, ut
etiam suæ religioni & universæ Bonitati irroget
probrum, ut Epitaphium ipsius testatur quo ait
scientiam, pietatem, innocentiam & candorem eodem,
quo Bullingerum, sepulchro condit, nihil igitur sibi ipsi
vel reliquo mundo scientiæ, pietatisve, aut alie-
rius virtutis reliquit, qui ea bona cum Bullingero
secelivir. Nihil minus hic dixero, verum tamen le-
vis merito, si dicam multi murum, scabunt. Quia
vero Bullingerum à Petro Martyre, omni scientia-
rum genere nullum æqualem inter collegas ac so-
cios habente, plurimum aditum fuisse diximus,
non abs re erit eiusdem ac Bernardi Ochini vitam
(uterque enim eodem tempore cum summo scan-
dalo, à Deo & Ecclesia defecit) describere ut ran-
to melius appareat posteris, à quibus hæresis con-
cepta, in lucem producta, educata & foras sit; simul
ut eorum vanitas ostendatur, qui in hisce schisma-
tis auctoribus ac propagatoribus, si quid laudabi-
le forteprehendant, laudandi nec finem nec
modum faciunt, interim vero vitia quæ plurima
& maxime insignia in iisdem occurrunt, alto silen-
tio tegunt.

II. Petrus Vermilius (hoc enim verum & genui-
num hominis nomen fuit; Martyris vero sibi ipse
inani quadam ambitione tribuit) Florentiæ natus
fuit honesta familia. Puer cum lacte Latinæ lin-
guæ notitiam imbibit, sola matre, eius peritissima,
ad hanc discendam magistra usus. Ubi annum
decimum sextum ætatis attingisset, Fasulas missus
est, ad Conventum Regularium Sancti Augustini
alij Carthusiensium familiæ adscriptum fuisse di-
cunt. Inde non multo post, singularis ingenij indi-
ciji sese prodentibus, & fructum non vulgarem
promittentibus, à Conventu eius Priore Pata-
vium ac Bononiam ad Græcas & Hæbraicas dis-
cendas literas ablegatus, brevi mirum in modum
profecit. Nondum viginti natus annos, concionan-
di suscepit munus, ac per multas celeberrimas I-
taliæ urbes obiit, magno hominum concursu ac
sua cum laude. Quæ res statim animum eius mira
quadam arrogantia inflare cœpit. Tandem Nea-
polim Joannem Valdesium Hispanum hominem
incidit, qui nuper à Germania redierat, multos se-
cum tam Lutheranorum & Zuinglianorum, quam
Anabaptistarum quoque, allatis scriptis ac libris.
Eos quum Martyr, fidei nondum certus, inspexis-
set, primò de Purgatorio dubitare, & locum illum
D. Pauli in I. Epistola ad Corinthios (a) ubi dicit,
Vniuscuiusque opus quale sit ignis probabit quo in-
ter alia argumenta purgatorius ignis probari solet,
aliter explicare cœpit, quam Catholicæ Doctores,
qui omnes hæcenus de igne illo quo animæ ante
quam ad æterna gaudia perveniant, (ordibus ex-
purgandæ veniunt, intelligendum esse censuerunt.
Grassante de seip. ulterius hæc de re receptis ab Ec-
clesiæ articulis dubitandi licentia, post hæc alios,
ac rursus alios, convellere, & tandem quidquid hæ-
cenus Antiquitas sibi iter credendum esse statuit,
in dubium revocare cœpit.

*Nam quem peccandi faciat finemve modumve
Qui semel excussit de fronte & mento pudorem?*

Hoc igitur modo Vermilius paulatim ad sui ex-
itium progressus, primo ea quæ à Luthero, deinde
quæ à Zuinglio de religione scripta sunt, degusta-
vit atque evoluit. Hæc scala fuit Hominis illius
Peccatoris.

III. Sed audiamus, quæso, quidquid Beza, Aposta-
tarum eiu modi paronymus, Martyri testimoni-
um præbeat. Ait vero, *postquam etiam in medio Infer-*
ni (conventus religiosorum intelligit) singularem

animi pietatem semper in omnibus ostendisset, tandem cum Valdesio unanimi consensu (Nota amplum & mirificum duorum apostatarum concilium!) Deo Ecclesiam Neapoli colligere decrevisse, cui complures à nobilitate tam viri quam femina nomen delevint. Sed quæ sit Beza, ubi est Neapolitana illa Domini Ecclesia? Quæ si unquam fuit, invisibilis certe, aut prius fere denata, quam nata fuit. Hæcine firma illa fuit & solida & perpetua veræ Ecclesiæ monumenta? Super arena quidem illam ædificatam fuisse, præproperea eius ruina demonstrat. Si enim petram illam pro fundamento habuisset, certe ne inferorum quidem portæ unquam contra eam errant prævalituræ. Nihil vero magis metuebat Martyr quam ne Romam ad dicendam causam mitteretur, ut quid diceret quam carpitur micissimæ matris Ecclesiæ lenitate iam ante esset abusus; à qua ob eandem causam evocatus, quam non tam innocentiam suam probasset quam melioris frugis imposterum spem fecisset, absolutus, & Lucam remisit, ubi prima, si Beza credimus, Christianismi fundamenta fecit, cum iam Luca 400. antea annis Christianam Fidem esset amplexa. Hic ego fatismirari non possum scriptorculorum eiusmodi insortiam atq; stultitiã, qui ex Apostatis Invisibilium ecclesiarum Apostolos faciunt. Quales & cuius illi sint apostoli, vel ex eo in Martyre videre est, quod Religiosis quibusdam Neapoli degentibus auctor fuisse dicitur, ut in monasteriis existerent, ac foris sibi maritos quærerent. In hæc enim vna vere regia urbe, ultra quatuor & viginti Deo dicatarum virginum, ut quidam supputant, sunt Convencus. Quæ quidem in re Martyr boni illius & casti, scilicet (a) Lutheri exemplum sequutus est, qui non secus ac famelicus aper vineam aliam quam vis grauidam, sic ipse monasteria devassare atque evertere conatus fuerat. Idem sane facturus erit Martyr, si aditum repetire potuisset, ut cuius omnia vota & desideria ad Möniales eiusmodi tendebant, cucullo interrim alijs, qui aspera delectarentur vita, relicto. Quid mulieribus nullas magis suspirabat, nullas magis ardebat puellas Martyr, quam inclusas illas virgines, quæ sub velo illo sacro nativum colorem ac formæ gratiã multo facilius, quam ceteræ, conseruant. Ergo etiã ex his primæ sibi vxorẽ duxit, eaq; defuncta, alterã. Nihil enim inspirare diabolo, magis cupiunt Apostata, quàm ut quamplurimos perfidie suæ socios sibi adsciscant, quin etiã ipsẽ persuader, eiusmodi feminarum consuetudinẽ plus quàm ceterarum delectationis habeat: eo nempe, quia plus habet peccati, dum sacrum Deo domicilium violatur.

IV. Martyr ergo doctus (nomine non re, ut qui nihil minus quam verus esse Martyr cuperet) iam dudum ignem quod dicitur, in calcibus sentiens, è monasterio aufugit; perq; Florentiã iter faciens, Bernardinum Ochinum Capuciniani ordinis monachum alloquutus esse dicitur, qui Romam paulo ante citatus fuerat, quod pro concione quædam secus dicta effudisset. Tantus enim tunc paupertatis amator erat Ochinus, ut publicè dicere nõ vereretur, diuitias partem esse diaboli, nec licere Christiano quidquam habere proprium: quæ opinio specie pietatis velata iam, dudum ab Anabaptistis alibi iactata fuerat. In tanta vero tunc erat exultatione, ut vnus optimus torius Italiae concionator haberetur; ut qui admirabili quadam quæ actione tum linguæ facundia auditorum animos quocumque vellet raperet: ac tanto magis, quod vita doctrinæ consonaret. Duo igitur hi monachi, in eadẽ naui versari se animadvertentes, ne Romam perlatis naufragium ibi facerent, in quemcumque alium portum appellere statuerunt. Tutissimum vero visum fuit in Heluetiam vel Geseuam, omnium eiusmodi hominum asylum, vel ut sentinam Italicam, se recipere. Intellexi è Monacho eiusdem ordinis, à Ferrariæ Ducissa Ochini fugam adiuam, eique vestes & alia necessaria suppeditata. Tigurini quidẽ & Basileenses eorum adventum initio suspectum habuerunt. Ut qui fatismirari non possent, quod concionatores totius Italiæ celeberrimi tam vili statu, in exilio veluti, apud se viderent: eoque suspicabantur eos tamquam Sineses summissos: qui prodicionem aliquam machinarentur, aut animas quas in viam ipsi (scilicet) reduxissent, clam seducerent. De Ochino tamen omnem tollebat suspicionem quod puellæ iuvençulæ, quam spe matrimonii iosephatam se eum abduxerat, comitatus venisset, tum quod militarem vestitum, quem cum Capucinianis illis centonibus comparat, assumpsisset. Hic igitur ut indissolubilem cum hæresi contractum faceret, cum puella illa matrimonium contraxit, quo viso nihil de Ochino dubij, quin sincere Apostatam ageret remansit. Hic enim est Gordius ille nodus, quo ij, quos superbia & libidinis fervor monasterijs evomit quasi, atque expellit; hæresi quam arctissime devinciuntur.

IV. Ochinus cum uxore aliquamdiu Genevæ commoratus ad tantam paupertatem fuit reductus, ut servilibus illa & abiectis ministerijs vitam

ff 3 mi-
a Vide Conradũ Antræ Lutherum castum, per proprios colores suam et manu depictum.

mifere sustentavit, vulgo *Madame d'Ochina* la linguere, id est, necrix vel lotrix, dicta. Parum quippe re ex Italia secum asportavit ille tam paupertatis amans, ut proprium quid habere Christiano nefas putaret, nisi mulierem. Porro Ochinus cum Calvinio, à quo unice amabatur & magnificabatur, sæpius colloquutus, ac Serveti secreta de Trinitate expiscatus, quam animum suum contrariis opinionibus distrahi sentiret, Tigurum se recepit, non multo post inde eiectus, uti etiam Basilea. De quo Dudithius Quinqueecclesiensis ille Pseudoepiscopus in epistola ad Bezam doleatè conqueritur, ac summam illis exprobat crudelitatem, qui asperrima hyeme, vijs omnibus nive & glacie impeditis miserum hominem, non cogita prius causâ, unâ cû uxore & liberis expulerint; nequaquã Christianis hæc digna esse aiens. Cui respondit, sibi quoq; permolestum fuisse quod Ochini uxor fuerit expulsa: quæ tum, paullo ante, horribili Dei iudicio, misera collum sibi fregerat, apostatarum non infolito post Judam exemplo, vel pœna.

Ochinus Basilea discedens quã accepisset magnum illum Franciæ Prælatum Carolum Cardinalem Lotharingum, Roma te deuntem, illac iter facere, eum accessit, & ad pedes ipsius abiectus, ut pro se ac sui reconciliatione apud S. Sedem intercederet, supplex rogavit, pollicitus, se plus quam centum damnabilis hæreticorum, quos longa apud ipsos conversatione cognoverat, errores demonstraturum. Sic Beza ipse scribit. (a) At optimus ille Princeps monstrum hoc sine errore aspicere non potuit, nec prius verbis illius aut promissis auscultandum censuit. Quam dignam malefactoris suis pœnitentiam egisset, Repulsam ergo hic passus, in Germaniam abiit, inde in Poloniam, ex Calvinista paullo post Arrianus factus, ut libro quarto quando de hæresibus populorum Septentrionalium nobis sermo erit, latius ostendam. Inter alia vero scripta librum ibi composuit *De Polygamia*, Sigismundo II. Poloniæ regi dedicatum; in quo Veteris Testamenti auctoritate demonstrare nititur, licere Christianis plures habere uxores. Idem dogma ab eodem Cracoviæ pro concione publice iactatum, Rescius scribit (b) Quid quæris? Non minor femininum ibi sexum pavor ac consternatio invaserat, quã Romanas olim matronas, à Papyrio Prætextato deceptas: sic ut miser Ochinus, cui feminæ exprobrabant, quod uxorem Geneva reliquisset, etsi casu illa perierat: urbe non multo post cedere & in Transylvaniam aufugere

fit coactus. Ibi Dialogos quosdam scripsit, qui postea in varias linguas, à Castalione vero in Latinè translati sunt: in quibus purum putum Diagonæ se discipulam demonstrat. Ait vero diabolicus hic apostata, (c) *Dialogos de materia tam sublimi ideo à se compositos, quod intelligat diversas in Reformatis ecclesijs de Trinitate ac divina Christi natura esse opiniones.* Idem infelix homo ait, nullibi se reperire vel Spiritum sanctum vel Servatorem nostrum, Deum appellari; seque ad monasterium redire, quam istorum sententiam comprobare malle. Quarto vero dialogo Philosophum introducit contra Spiritum S. disputantem, ubi inter alia dicit, *Christum Deum non esse, sed tantum Filium Dei: quia vero idem supra ceteros homines à Deo amatus & honoratus sit, humana quadam adulatione & Monachorum inventionem Deum appellat.* Ut enim Maria ab eisdem caelorum Regina, Maris stella, Angelorum domina per adulationem vocetur; ita Christum ab illis Patri coæternum, æqualem, consubstantialem, &c. Talibus inficitis atheismis infamis ipseus Cathecismus, anno MD XCI. recusus scæter. Vide quòd miser hic redactus fuerit: qui quamdiu in Ecclesiæ obedientia mansit, instar lucidissimæ stellæ ordini suo præluxit; sed quamprimum in lacum Geneva sem præcipitavit, lucem amisit, æternis tenebris iam damnatus. Et quemadmodum lampas quamdiu ardet, gratum de se lumen spargit; extincta vero teterimum fœtorem emittit; sic Ochinus quamdiu sanctas ordinis sui leges ac regulas custodivit, fidem integram animo conservavit; ea vero hæresibus obscurata atque extincta, factus est horribilium impietatum atque atheismorum cloaca, quibus ille Ecclesiam Dei non mediocriter afflixit. Est enim ita comparatum, ut nemo plus mali facere possit, quam qui plus boni facere potuisset. Sed quid horum duorum casum miramur, quum primitiva Ecclesia magni illius Tertulliani lapsum viderit; qui & ipse universam Ecclesiam graviter percussit atque afflixit. Quis hoc fuit doctior? quis magis in divinis ac humanis rebus versatus? Ille, inquam, qui nihil unquam aggressus est quod vel ingenij vigore vel auctoritatis suæ pondere (ut Lirinensis noster testatur) non perfecerit: quippe scriptis suis omnes Marcionis, Præxæ, Judæorum ac Gentilium errores in abyssum depressit. Hic tamen tam doctus, tam sapiens, tam gravis Afer, à Catholica religione ad Montani hæresin transiit. Cur ego, iterum dico, Martyris & Ochini

a Epist. 1. b In Atheis. Martyris. c In Præfat. Dial. 2.

chini apostasiam miremur, quum post Tertulianum Origenes quoque tam miserabiliter lapsus sit cuius nobilitatem, sapientiam, temperantiam, vitam sanctitatem, raram eloquentiam, & scientiam incomparabilem & præterita & præsentia a que etiam futura sæcula nunquam potuerunt, possunt aut potuerunt satis admirari. Sed uimur Tertullianum iracundia, Origenem fastus & arrogantia, duos uero hos de quibus loquor, Martyrem & Ochinum, libido perdidit.

Porro apud Calvinistas Ochini scripta etiam nunc in pretio habentur. Noui ego nobilem in Aquitania nostra feminam, quæ ex Ministri sui seu Prædicanti consilio nullos fere alios libros in sinu & manu gestaba quam qui ab Ochino scripti essent. Eadem uero vehementer obtupuit, quum quod de illo Caluini primus Geneuensis Pontificis, tum etiam eius in eodem munere successoris fuisse iudicium ad oculum ipsi demonstrassem. Ille enim in Præfatione eius libri qui de perfidia Gentilis euulgatus est, Ochinum aperte dicit Ariarium fuisse & Antitrinitarium. Et alibi de Martyre loquens ait (f) *Ex Italia descendens, fortuna comitem habuit Bernardinum Ochinum, Monachum inter Italos valde celebrem, & ordinis Capucinorum auctorem, qui tandem pessimus hypocrita fuit deprehensus. Beza uero ad Dudichium scribens, sceleratum se uisorem, fauorè Ariariorum; Iesu Christi & Ecclesie irrisorem nominat. Nimirum hoc uiciferi se Beza uoluit, existimans se ab Ochino in Dialogo contra sectam deorum terrestrium, designatum ubi ait: Esse quoddam hominum genus, qui quidquid ex ipsorum cerebro natum sit, pro Fidei articulo haberi uelint: eos uero qui sequi ipsos nolint, hæreseos statim condemnant. Quod per somnium ipsi in mentem uenerit (de Zuingho loquitur) scriptis consignari, imprimi, & pro oraculo teneri. Neque uero expectandum, ut à sententia unquam illi discedant. Tantumque abesse ut Ecclesia obedire uelint, ut ab Ecclesia potius ipsi obedire cogatur. Hoc quid aliud sit, quam Papam, quam Deum in terris se profiteri, quam hominum conscientias tyrannicè opprimere? Sic Ochinus de Geneuensibus & Tigurinibus loquitur. Quo uero ex hominis huius ad suas partes accessione tanto illultrius ac magnificentius statuere tropæum, cum Capuciniandi ordinis per uniuersum Christianum orbem hodieque longè celebratissimi, auctorem fuisse prodiderunt. Sed falluntur. Capucinorum, qui sunt Religiosi seu monachis secundum primam S. Patris Francisci institutionem reformati, Congregatio initium cepit anno*

MD XXV. Ochinus uero demum anno M D XXXV. cum ordinem est ingressus, & octennium in eo commoratus anno MDXLI. eundem reliquit. Verius est, F. Matthæum Balsium, Clemente VII. Pontificatum administrante, prima huic ordini auspiciā dedisse: qui vitam secundum primam S. Francisci eam regulam quam exemplum instituentæ cupidus, lacernam ex multis centonibus confutam & cucullum acuminatum sumit, & à Pontifice petijt, ut hoc uestitus genere, ad S. Francisci exemplum, uti sibi liceret (g) Imperata a Pontifice uenia, duodecim primo socios sibi adsecurit sed eius instituti sectatorum numerus mirum in modum fuit multiplicatus. Deo sic disponente, ut hæresos audacia & impuritas, sancti huius ordinis probitate ac simplicitate retunderet. Sed uero ad Ochinum redeam: est penes me libellus Italia lingua scriptus, cuius titulus hunc se sumpt æfert: *Narratio, in qua fideliter exponitur quomodo reformatio Fratrum Capucinorum ordinis S. Francisci initium cepit. Composita à Reuerendo admodum P. F. Mario de Mercato.* In hac inter alia narratur, non multo post Ochini apostasiam sancto cuidam homini Patri Ioanni, Hispano natione, Contentus in Calabria Religioso, Deum in sylua Bellimontensi deprecanti, atque inter alia Ochini peccatum & apostasiam deploranti, feruore orationis extra se rapto, Iesum Christum per uocem in aere apparuisse, sic dicentem: *Dic Generali tuo ut bono sit animo, neque enim me unquam congregationem hanc deseriturum quantisper illa se intra regulas ad seruitium meum ordinatas continebit. Cajum uero Senensis illius à me ideo permissum, ne reliquum gregem inficeret. Eadem uisio eidem in sylua ad Fossam Semprouij sese obtulit, ut idem ille sanctus homo narrat, qui in hoc mundo martyrij coronam adeptus iam æterna illa & immatensibili æterni gaudij corona à Deo est coronatus. Post hæc enim uisionem, incredibili domini & magistri sui ipsi in uisere dignati in census amore, ex Generalis sui consentu in Indiam nauigauit, ubi prædicans Iesum Christi Euangelium, ad ipsius exemplum, uia cum socio cruci fuit affixus*

V. Porro Martyr ille falsus non fuit rei malæ martyrem uelis intelligere Tigurinorum pertæsus, Argentoratam abiit, ut Bucerum uideret: ibique primas contraxit nuptias cum pulcherrima quadam mortali Catharina nomine. Iuuenula huius
amo.
& Cal. ad Polonos. g. Vid. Moris. Hist. Relig. cap. 65.

more captus irretitus, integros sex menses ibi sub-
stitit, Buceri permisso, interim quod ab amoribus
vacuum dabatur temporis, lectionibus ac concio-
nibus publicè habendis transigens, donec Henri-
co rege defuncto, in Angliam vocatus fuit, ad ex-
sequendum id sub puero rege de quo ne cogi-
tationem quidem Henricus suscipere ausus fuis-
set, nimirum ad mutandam religionem. Commo-
da hæc vocatio non Martyri tantum, verum etiam
Bucero & Paulo Fagio accidit, victricia Caroli
Imperatoris, qui præcipuos Protestantium duces
captiuos habebat, arma atque vitionem metuen-
tibus. Hinc Beza dicit, *isidem fluctibus quibus penè
submersa sit in Germania ecclesia, eos in Angliam vs-
que expulsos.* Sanderus ait Ochinum Martyri in hoc
itinere fuisse comitem, ut & is qui Augustanæ Con-
fessionis scripsit Historiam, dicens: *Bernardinum
Ochinum Italum, qui Geneva aliquamdiu commoratus
fuerat, & Augusta conciones aliquot habuerat, & mona-
cho Zuinglianum factum, postea ad Anabaptistam tran-
sisse, tandem vero Arrianum & capitalem Christiana
religionis hostem euasisse, multarum ab eorum Sacramen-
tariorum exemplo, qui etiam Mahometanus supersti-
tiones amplexi sint.* Et sane fieri potest, ut inde Ochi-
nus in Poloniam abierit, ubi Antitrinitariorum se-
ctam vigere sciebat.

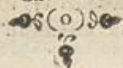
Martyr in Anglia quum esset, in quaestione de
S. Sacramento summam inconstantiam animique
perplexitatem ostendebat, sicque se inuoluebat,
ut Lutheranus & Zuinglianus ac Calvinista simul
videretur. Qui vel sermones eius vel lectiones au-
diuerunt, aiunt eum hac de re materia quidquam
dicere ingressum, quum perorasset, auditores
que incertos ac inuito fuerant, quid credendum
sit, reliquisse. Expectabat nimirum cuiusnam tan-
dem infelix ille Cantuariensis Archiepiscopus &
Edwardus Semerus Anglici regni Protector, Lu-
therine, Zuinglij, ac Calvinii sententiam, iam diu
in Anglia iactatam amplexuri essent. Sic enim de
eo Sanderus:

*Petrus Martyr magis molliter & seruiliter in secula
& doctrina sua accommodatione se gessit. Nam Lutheri
hæresin quam in Germania imbiberat, & illinc secum
in Angliam aduexerat, non aliter nec diuinius defenden-
dam vel retinendam statuit, quam id Cantuariensis &
Protectori visum esset: nosque ipsi qui hæc scribimus
eum docentem audiuimus, quum impium quendam de
Eucharistia ac corporis Christi præsentia Tractatum ex
Historia Cæna Dominica, & maxime ex i. capite ad Co-
inbios adornaturus, in eam tractationem ita est ingres-*

*sus, ut anxius ac pendulus prorsus haberet, utrum
Protestantium an nouorum Sacramentariorum sibi ef-
set dogma defendendum.*

VI. Duxerat vero Martyr secum monialem su-
am, non tantum ut iucundam viæ comitem, ve-
rum etiam vigiliarum ac laborum oblectatricem,
Neque enim Ochini exemplum sequi voluit, qui
lotricis suæ pertæsus, ab ea sese liberauit. Nam et-
si Beza dicat, eam collam sibi casti fregisse, & ad
hanc grauissimo scilicet, utatur teste, Alejato ne-
pe illo Antitrinitario, qui tot animarum in Polo-
nia stragem dedit: suspicantur tamen non pauci
exitium hoc ab ipso Ochino uxori fuisse stru-
ctum, sed ab accuratiori inquisitione cessatum, quod ille
nondum Arrianum se professus, bonum in Chri-
sto fratrem se adhuc simularet. Obijt vero in An-
glia Martyris socia in S. Fridisindis, cuius celebris
& sancta in eo regno est memoria, sepulcrum illa-
ta, sed Maria regnante rursus inde tamquam in-
digna tam sacro loco, extracta; tandem vero Eli-
sabetha rerum potente, Anno MDLXI. multo
cum honore in eadem locum reposita, uti vide-
re est ex historia quæ de excucullata hac moniali
scripta extat, in qua illa non aliter tamquam san-
cta aliqua virgo laudatur, eiusque pudicitia pos-
teris ad imitandum velut in speculo proponitur,
Sic olim in templo Apollinis Delphici Phrynæ
meretrici ex auro statua inter deas collocata fuit.
Et quemadmodum Crates Philosophus illam
Græcorum luxuriæ trophæum nominauit: sic nos
iure dicere possumus, omnibus illis scriptis &
monumentis æternam Petri Martyris incontinenti-
æ & sacrilegij memoriam esse impressam. Ex-
stant litteræ desolati huius & calamitosi mariti
XXII. Aprilis Anno MDLII. ad Conradum Hu-
bertum Argentoratensis ecclesiæ ministrum scrip-
tæ, quibus æternum suum luctum ob amissam
uxorem testatur, dicens inter alia, se ea ætate tam
inopinatam iacturam perferre non posse; ac quan-
to magis ætate prouehatur, tanto maiorem, atque
adeo intolerabilem dolorem sentire. Miser tam-
mea homo paullo post sibi ipse remedium quaesi-
uit & inuenit. Ut enim pruna prunam accendit: sic
in Martyris animo amor amorem inflammauit,
eiusdem quasi ligni, & eiusdem nominis Tantum
montales & Cathartinas Martyr supra ceteras ama-
bat! Post obitum vero Eduardi Martyr ita in de-
traiciendo mari cogitauit, metuens ne Maria re-
rum potita, hæreticorum Martyrum catalogum
face-

faceret auctiorem, & tantam animarum, quam dederat stragem suo supplicio lueret. Quocirca navi conscensa, Antverpiam traiecit: inde Argentinam profectus, non leves turbas statim inter Prædicantes collegas conficit, quod de Sacramento altaris aliter doceret, quam antequam in Angliam abijisset. Perebant Prædicantes Theologi à Senatu ut cum nova sua doctrina facerent iuberetur; Philosophi, ut retinerentur. Præterea urgebatur, ut Concordiæ VVitebergæ paulo ante factæ subscriberet. Quod quum facere recusasset, tandem relicta Argentina, Tigurum migrare fuit coactus, accepro de Conradi Pellicani obitu nuncio, quem Beza dicit, è fœtida Basileensium Franciscanorum cloaca fuisse extractum. (a) Quanquam autem ætate iam gravis esset, quum tamen nec tum quidem carnem domate posset, Genavam profectus, ut monialem quandam Catharinam Merandam nomine, ob eandem causam è Conventu profugam, matrimonio sibi copularer. Neque enim alijs quam Monasteriorum exuvijs ornare se voluit Martyr noster Tiguri vero in statione sua mansit, quoad in Franciam, ad Colloquium Possiacense euocatus fuit: in quo summo stupore defixum astant, quum Bezam audiret de SS. altaris Sacramento, inaudito, Brentiano scilicet seu Ubiquitariano modo perorantem. Hinc arrepta occasione, Tigurum reversus, Dialogum illum de duabus Naturis in Christo composuit: qui mox valde acerbo responso à Brentio fuit exceptus. Dum vero Martyr Brentij à quo parum humaniter tractatus fuerat, audacia provocatus, defensionem meditatur, ecce tot cum novella, credo, uxore congressibus exhaustus, in morbum incidit, eoque vitam finit Tiguri Anno M. D. L. X. I. I. Novembris XII. Bullingerum relinquens superstitem, qui ex illo tempore usque ad Annum M. D. LXXV. perniciosam suam doctrinam ijs in locis disseminavit. Habes, Lector, qui & quales Martyr & Ochinus fuerint, quibus historici & hæreseos præanymphi tantum passim tribuant. Quia vero mihi de Helvetijs eorumque novis Apollolis aliquid dicenti Lutheri historia interrompenda fuit, iam ad eum revertar, eadem ex Religiosarum numero, & quidem eiusdem quo duæ Martyris illæ Catharinæ, nominis sponsam daturus.

QUOMODO LUTHERUS IN
Magna rerum omnium perturbatione à se excitata, uxorem duxerit: & quam fœde de omni carnali excucullatus ille Monachus senserit.

CAPUT VI.

ARGUMENTUM.

- I. In medijs Germania turbis & miserijs Lutherus nuptias celebrat.
- II. Epistola regis Angliæ ad Lutherum.
- III. Lutherus Monachos & monachas ut ipsius imitentur exemplum, ur vitat.
- IV. Lutheri proles.
- V. Lutherus seiuujs osor.
- VI. Ridelicula Lutheri comparatio

I. **D**UM sic fatali quadam rabie an. 1525. ex unâ parte Germani, ex altera Helvetij mutuis, & quidem gratuitis cædibus in se grassantur, dum ferro atque igne pagiatque oppida evastantur, dū campi caesorum cadaveribus turgidi, teterrimum odorem exhalant, dum denique omnia in luctu & squalore iacent; solus Lutherus animo suo indulgebat, velut alter Nero è thalamo, quem tum sibi maxime apparabat, patriæ incendium ac ruinam prospectans, citharamque pullans (a) Postquam enim Catharinam de Born, quam unâ cum octo alijs nobili familia natis puellis è Monasterio Nimicedi rapit curaverat, diu multum sollicitasset, ac tandem effecisset, ut quemadmodum ipse cucullum amantem ad sepe suspenderat, sic ipsa sacrum velum ventis ad ultima terrarum aspottandum dederit; non contentus tanto scelere, etiam venerabili hoc exemplo doctrinam suam obsignare voluit, ut Monachus cum Moniali publice copulari cerneretur. Celebrantur nuptiæ, accinnuntur epithalamia, ignem, quo ita utebatur ut ad insaniam pæne se redactū ipse in Colloquijs suis Mensalibus (b) fateatur, mox extincturus. Quia vero Lutherum discipuli Davidi comparaverunt, non in scitè quispiam hanc similitudinem sequenti disticho expressit.

Quam Luther est similis Davidi: hic carmina lusit
In cithara, Nonna lusit at ille sua.

Gg

Toti

a Vid. Eras. in Epist. b Fol. 522.